

KORT OM...

Urban utveckling

Idag bor cirka 50 procent av jordens befolkning i städer. Stadsbefolkningen i utvecklingsländerna ökar med mellan fem och sex procent per år, vilket är dubbelt så mycket som på landsbygden.

Urbaniseringen är mest explosiv i de fattigaste länderna, där inflyttningen från landsbygden är stor. I många länder tvingas människorna att flytta på grund av krig, miljöförstöring eller naturkatastrofer, men den vanligaste orsaken är fattigdom och hoppet om en bättre framtid. Även om "flykten från landsbygden" är en viktig orsak, är det städernas naturliga befolknings-tillväxt som är det främsta skälet till att städerna växer. Att försöka bromsa inflyttningen är därför ingen lösning på alla de problem som den snabba urbaniseringen för med sig. Samtidigt är städerna viktiga för ekonomisk tillväxt och de flesta nya arbetstillfällena tillkommer inom servicenäringen i stan.

Sida ser tre huvudskäl till att arbeta med städerna. De är *fattigdomsbekämpning, ekonomisk tillväxt och miljö*. Urban utveckling är ett relativt nytt område för det svenska biståndet, som tidigare mest inriktat sig på landsbygden.

Ekonomisk utveckling sker i städerna

Städerna är ofta motorer i de fattiga ländernas ekonomiska utveckling. Två tredjedelar av bruttonationalprodukten skapas i de största städerna, trots att bara mellan en tredjedel och en fjärdedel av befolkningen bor där.

Tillväxten hämmas när kommunikationer, elförsörjning, vattenledningar och annan infrastruktur inte fungerar.

Miljömässigt är städerna en källa till förorening och resursförbrukning. En majoritet av befolkningen; särskilt fattiga, kvinnor och barn, lever i hälsovådliga miljöer präglade av vattenbrist, dålig hygien, sopor och eländiga bostäder. Snabb ekonomisk utveckling och koncentration av industrin till städerna skadar miljön. På så sätt har städerna i utvecklingsländerna både fattigdomens och välståndets miljöproblem.

Bostäder och slumförbättring

Städernas fattigbefolkning ökar snabbt och många lever i ren misär. Den urbana fattigdomen är också mer präglad och beroende av penningekonomin och utsatt för ekonomiska svängningar. Exempel på svenska biståndsinsatser till urban utveckling med inriktning på de fattiga, är bostäder och projekt för slumförbättring i Honduras, Guatemala, El Salvador, Costa Rica och Nicaragua.

I Costa Rica har Sida arbetat i snart tio år med att låta fattiga slumvärdar bygga sina egna bostäder. Först och främst gäller det att hjälpa dem att få äganderätt till marken, eftersom de betraktas som illegala ockupanter.

Invånarna lånar pengar av en lokal stiftelse som bildats med stöd av Sida. De bygger gemensamt sina hus och de som är flitigast får flytta in först. När husen är färdiga får stiftelsen så småningom tillbaka pengarna och kan satsa på nya projekt. Insatsen är mycket framgångsrik på flera plan. Tusentals fattiga familjer har på detta sätt fått nya eller förbättrade bostäder. Av dem som är med och bygger består 40 procent av ensamstående kvinnor. Den kanske viktigaste framgången är att en uthållig verksamhet kunnat byggas upp utifrån den roterande fonden, vilket gör att byggandet kan fortsätta under många år utan bistånd utifrån. Den metod för bostadsbyggande som utvecklats är likaså nydanande och internationellt uppmärksammat.

Små lån gör stor nytta

Ett program i Nicaragua ger hjälp i fattiga områden i åtta städer. Där har Sida också satsat på att förbättra infrastrukturen när det gäller gator, vatten, avlopp, el och även idrottsplatser. Projekten för infrastruktur hanteras av kommunen, men en kommitté som utses av invånarna är med och väljer ut projekten och organiserar invånarnas medverkan i form av arbetsinsatser. Detta deltagande i

beslutsprocessen är en viktig faktor som kan förklara den framgång insatsen fått. Invånarna får också små lån till förbättring av sina bostäder, till exempel några tusenlappar till ett nytt tak. Pengarna betalas tillbaka och kan lånas ut igen. Det viktiga är att bidra till att fler får tillgång till hälsosamma bostäder med vatten och sanitet och att nya arbetstillfällen skapas. Det finns flera goda exempel på svenska insatser för bostadsbyggande och lokal utveckling i Latinamerika, och såväl Världsbanken som Interamerikanska utvecklingsbanken har visat stort intresse för Sidas erfarenheter. Det handlar bland annat om att se de fattiga som en resurs och inte som ett problem.

Det viktigaste för fattiga människor är förstås att få en inkomst, men en avlönad anställning är för de allra flesta en ouppnåelig dröm. Man måste hitta andra sätt att försörja sig på. Sida stödjer detta genom lån till

”mikroföretag”. Det kan vara enmansföretag, ofta kvinnor, som till exempel säljer läskedrycker eller syr upp kläder. De betalar tillbaka lånet med ränta och sedan fortsätter pengarna att rotera och göra nytta.

Förbättra städernas miljö

I Vietnam har Sida samarbetat med Hanois folkkommitté för att förbättra trafikmiljön. Ett annat projekt går ut på att bevara den gamla stadskärnan.

I Sydafrika har Sida inlett ett stort program som syftar till att underlätta bostadsbyggande för fattiga svarta och ena de av apartheid kluvna städerna, samt att införa miljötänkande i planeringen.

I Gaza och på Västbanken arbetar Sida med frågor som rör vatten, avlopp, gator och sysselsättning. Ett uppmärksammat projekt gäller upprustningen av gator, marknadsplats och torg i Bethlehems gamla stad. Sida har även verksamhet

gällande stadsmiljö i Kina, Thailand och Chile.

Arbetet när det gäller miljö syftar dels till att göra livet drägligare för de boende i fattiga bostadsområden, t ex genom att förbättra de sanitära förhållandena, dels till att minska utsläpp i luft och vatten och motverka skador på omgivande natur. Urban miljöutveckling handlar därför mycket om sopor, vatten och avlopp, trafik och luftföroreningar samt stadsplanering. Sida förmedlar modern teknik och kunnskap men använder också lokala resurser och folkligt deltagande.

Det urbana utvecklingssamarbetet handläggs på Sida av Avdelningen för infrastruktur och ekonomiskt samarbete, INEC, Enheten för urban utveckling och miljö. Enhetschef är Pelle Persson.

För vidare information kontakta Anne-Cathrine Bentzer, tel: 08-698 50 00.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-698 56 15